

Dr. Strasser Tibor

a jogi ismeretterjesztés szükségességéről, a sztárságról, a nyolcvanas évek filléres pereiről

Csak azt a pert nem lehet megnyerni, amit az ember nem indít el

Gyakran találkozni *dr. Strasser Tiborral* különféle partikon, kulturális rendezvényeken, a legváltozatosabb eseményeken. Mint mondja, társasági ember, szeret sok helyen ott lenni, beszélgetni. Akivel beszélget – ha úgy hozza a sors – ügyis vagy az ügyfele lesz vagy ügyfelének ellenfele. A nyolcvanas években folytatott „filléres pereit” révén, ahogy mondja, „a hülyeség és bürokrácia” elleni állhatatos küzdelmei kapcsán, országos ismertségre tett szert, csakúgy, mint a köztelevízió népszerű műsorának jogi szakértőjeként. Nem tartja magát ma sem sztárügyvédnek, legfeljebb ismertnek. Bár évfolyamtársai közül jó néhányan ott vannak a politikai élet sűrűjében, őt nem érdekli a politika. Inkább azon szomorkodik, hogy a köztévéből fájoan hiányzik a jogi ismeretterjesztés, pedig ráférne az emberekre a mainál kicsivel több jogi ismeret, ráadásul a saját érdekükben. Különösen az új Ptk. küszöbön álló elfogadása idején.

? Túlzás lenne azt állítani, hogy mindig is jogáspályára készült, hiszen a Színház- és Filmművészeti Főiskola rendezői szakára és az ELTE bölcsészkarára jelentkezett, mielőtt a jogi egyetemre gondolt volna. Ezek szerint a családban sem volt jogász, akinek hivatását követte volna?

Nem, édesapám méteráru-kereskedő volt a háború után, majd az ötvenes évek első felében vascsiszoló lett egy szövetkezetben, 1955-től pedig alkalmazott egy kendőkészítő iparosnál. Édesanyám az ötvenes évektől a MÉH-nél dolgozott, pénzügyi osztályvezetőként ment nyugdíjba. Az érettségi előtt egy-két évvel gondoltam arra, hogy humán érdeklődésű lévén, vagy magyartörténelem szakos tanár leszek, vagy filmrendező. A bölcsészkarra több százan jelentkezünk tíz helyre. A sikertelen felvételik után mechanikai műszerész-tanulónak álltam két évre, padtársam a később énekesként ismertté vált Leblanc Győző volt. Onnan jelentkeztem az ELTE jogi karára és ekkor felvettek.

? Miért az ügyvédi pályát választotta, miért nem lett Önből bírő vagy ügyész?

Mert a kötöttségeket az alkotomnál fogva kevésbé tudnám elviselni. Az ügyészség lineáris elven működik, a felettes ügyész utasíthatja a lejjebb lévő ügyészeket, a bíróságnál

pedig túlzottan kötöttnék érezném, hogy bemenjek egy hivatalba, és ott legyek reggeltől estig. Nagyon szép a bírői pálya, minden tisztelem a bíróké, de én elég mozgékony vagyok ahhoz, hogy egy helyben üljek egész nap. Szinte élvezem, ha három tárgyalás három különböző helyen van, és kényelmesen el lehet érni a helyszíneket. Persze gyakran ez a kényelem nem adatik meg, mert a tárgyalásokat nem ahhoz igazítva tűzik ki, hogy az ember mikor ér rá. Olykor vicces helyzetek is előfordulnak. Nemrégiben a Fővárosi Bíróságon egy nap két tárgyalásom is összejött, egymáshoz nagyon közeli tárgyalókban. Az egyik egykor, a másik fél háromkor. De az egy órásat csak negyedik három után öt perccel tudták elkezdeni, így aztán a szó szoros értelemben pendliztem a két terem között. Az elsőnél tanúkat hallgattak meg, aztán míg jegyzőkönyvezték a tanúkat, átrohantam a másik terembe, majd vissza. Ez kétszer is megismétlődött és egyszerre ért véget a két tárgyalás. Ha pontosan kezdődött volna az első, mindez nincs, hiszen pont akkor kellett volna befejeződnie, amikor a másik kezdődött.

? Miért éppen Szentendrén, és nem Budapesten állt munkába ügyvédjelöltként, az egyetem elvégzését követően?

Mert éppen végzésem idején, 1972-ben született egy döntés, hogy a munkaközösségekbe egyenlő arányban kell felvenni

ügyvédjelölteknek nőket és férfiakat, mondván, hogy így lesz rendjén a nemek közötti egyenlőség. Csakhogy jóval többen voltak a jelentkező fiúk, mint a lányok. Budapesten pedig semmi esélyem nem lehetett, mert a helyeket betöltötték a protekciósook és az ügyvédkgyerekek. Pest megyébe jelentkeztem, és szerencsémre Szentendrére kerültem, közel Budapesthez. Kis város volt, kis bírósággal, így mindenféle ügygel foglalkoztam, nem volt lehetőség szakosodásra. Az ügyek egy része azért Budapesthez kapcsolódott.

? A hetvenes-nyolcvanas években játékos emberként ismerhette meg a nyilvánosság, több értelemben is. Részben szerepelt rádiós és televíziós műveltségi vetélkedőkben, részben meg-hökkentő pereket indított a lakosság érdeklében, a bürokráciával szemben, melyeket ma próba- vagy precedenspereknek is nevezhetnénk. Honnan volt ez a játékoság, ez a bátorság?

Nem állt távol tőlem a nyilvánosság, mert már a hatvanas években tagja voltam a Magyar Rádió, de a Televízió riporterörsének is. Aztán valóban legalább húsz évig egy sor vetélkedőben vettem részt. A rádióban Szepesi György műsorába, a 139-660-ba telefonáltam be sokszor, indultam a *Ki nyer ma?* komolyzenei vetélkedőn, a televízióban

Dr. Strasser Tibor szálleigéből

„A legbizonytalanabb pert is meg lehet nyerni, a legbiztosabbnak tűnőt is el lehet veszíteni, csak azt nem lehet megnyerni, amit az ember nem indít el”

pedig többek között Vitray Tamás Tizenkét szék című műsorában játszottam. Mindig szerettem kipróbálni magam. Van bennem egyfajta játékos hajlam és valahol játéknak fogtam fel e pereket is, melyeket a köz érdekében, de a magam nevében indítottam. Emlékszem, az elsőt még 1974-ben. Az egyik külföldön élő rokonomtól ajándékba kaptam egy kis Fiatot. Az ügyletet a Konsumex nevű cégen keresztül kellett intézni, három-ezer forint átadással felmerülő díjként, de kiderült, a garanciára kérték a díjat, ami viszont kötelezően járt a gépjárművel. Jörfenntartással kifizettem, de aztán beperelttem őket. Első fokon veszítettem, de másodfokon már a Konsumex vesztett.

Legemlékezetesebb perel azonban az ütlevéhez és az IBUSZ-hoz, illetve a gépkocsi-igényléshez és az OTP-hez fűződtek a nyolcvanas években!

Még a nyolcvanas években is Magyarországon csak úgy lehetett gépkocsihoz jutni, hogy aki a Merkur vállalatnál autót igényelt, annak előre ki kellett fizetnie az OTP-nél az autó árának bizonyos százalékát – akkoriban már ötven százalékát – és az összeget a bankban kellett elhelyezni. Erre csak látra szóló kamatot fizettek. Amikor a hivatalos papírost áttanulmányoztam, kiszámítottam az én esetemben a kamatokat, és 24 forinttal többet számoltam, mint az OTP. Beírtam a bank nyilvános panaszkönyvébe, de írásban azt a választ kaptam, hogy nem károsítottak meg, mert ez egy létét. Ezután pert kezdeményeztem, ami háromszáz forintomba került, és nyertem: nekem volt igazam, mert a látra szóló kamatra is járt volna kamatos kamat. Ki is fizették a nekem járó 24 forintot plusz a perköltséget. 1985. január elsejétől már minden befizetőnek járt a kamatos kamat, de a múltat is el kellett rendezniük, vagy négyszázezer vevőnek kellett összesen 50–60 millió forintot kifizetni. Nagy pénz volt az még akkor.

Egy mai fiatalnak már az IBUSZ és az ütlevéhez jutás kapcsolatát is el kell magyarázni...

Az ütlevékérelmet a nyolcvanas években az IBUSZ utazási irodához kellett benyújtani, amely a Belügyminisztérium megbízásából végezte ezt a feladatot. A cég a 350 forintos illetéken felül még további 45 forint eljárási költséget is felszámolt, meg megcímzett borítékot kellett vinni 18 forintos bélyeggel. Az volt a kérdés, hogy ha ez egy államigazgatási eljárás illetékkötelesen, miért kell az állampolgárnak még külön megfizetnie a cég költségeit is, miért nem fér az bele az illeték összegébe? Ez ügyben hosszasan leveleztem a Pénzügyminisztérium „illetékes elvtársával” és mindenkivel, aki érintett lehetett a kérdésben. Ennek do-

kumentumai az *Élet és Irodalom*ban is megjelentek. A per 1985 és 1988 között zajlott több menetben, de végül nyertem. Igaz ekkor már szinte túlhaladta az idő a kérdést, mert bevezették a világuitlevet. Később hallottam, hogy a világuitlevel előkészületei során a döntéshozók egymás közt úgy érveltek: ne kérjenek pénzt se borítékra, se bélyegre, mert jön a Strasser.

? Népszerűvé tették Önt e sajtóban is nagy visszhangot kiváltott ügyek, emellett pedig rendszeresen hívták jogászként televíziós műsorokba is. Tudatosan kereste a népszerűséget vagy az újságírók között volt Ön a legnépszerűbb ügyvédek egyike?

A nyolcvanas évek második felében a Magyar Televízió szerkesztője, Ilkei Csaba kérészt meg, hogy *Reflektor* című műsorában indítsunk sorozatot jogi kérdésekről. Ez lett a *Guruló fillérek*, melyben például olyan dolgokról esett szó, miért van az, hogy a különböző árú felvágottak alá tett papír értékebb az ártól függően, vagy miért abszurdak a bírósági költségviselések a tanúk esetében. Majd következett az *Ablak* című műsor, ahová szintén nem ügyvédként hívtak, hanem mint gyakorló jogászt.

? Használt a munkájában a népszerűség, a szakmai hírnév vagy inkább ártott?

Az, hogy ismert lettem, jó is volt, meg nem is. Sok olyan ügyben is megkerestek, amelyekben már nem volt mit tenni, és én nem szeretek senkit elküldeni, így ezek az ügyek sok időt vesznek el.

? 1994-ben a jobb sorsra érdemes Köztársaság Párt országgyűlési képviselőjelöltje lett. Miért nem lett folytatása e politikai kirándulásnak?

A Köztársaság Pártban az volt a szép, hogy ideológiamentes párt volt. Többek között ezért is bukott el. A pártokról megvan a véleményem: az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz. A politikánál a cél néha szentesíti az eszközt, és én ezt jogászként nagyon nem szeretem. De egykori évfolyamtársaim, kollégáim közül többen is magasra vitték a politikában. Akad közöttük miniszter, parlamenti alelnök, országgyűlési képviselő. Ad abszurdum, miért ne lehetett volna belőlem miniszter, de én erre nem pályáztam.

? Hány ügye van egy esztendőben?

Meg nem tudnám mondani. Mint ahogy arra a kérdésre sem tudnék válaszolni, hány

Fotók: Bakony Árpád

ügyet nyerek meg és vesztek el. Ez amúgy is helytelen statisztika lenne, mert nem lehet minden ügyet így besorolni. Köztes állapotok is vannak: természetes, és egyébként is ahol fát vágunk, ott mindig van forgács. Az ember kapacitásától függ, mit lehet vállalni, és egy időben nem tudok három helyen lenni – igaz, kettőn már voltam, amiről meséltem is. Az ügyeim részben sajtóperrek, részben személyhez fűződő jogok és a polgárjog minden területe. Az öröklési jogot például nagyon szeretem, érdekes dolog, meg lehet találni benne a szépségeket.

? A televíziós jogi ismeretterjesztést már feladta?

Egyáltalán nem szakadtam el a tévétől. 1993–94 körül még volt jogi műsor a köztelevízióban, próbálkoztunk egy másikkal is, *A törvény kötelez* címmel pár éve. De a sorozatos elnökváltások elsöpörték műsorokat, ötleteket, terveket. A köztévében ma sincs általános jogi ismeretterjesztő műsor, pedig igencsak elkelne egy havi magazinműsor a polgárjogról. Most a földi sugárzású *Főnix Televízió*ban már kilencedik éve fut egy – ismétlésekkel – hetente jelentkező műsorom, péntek esténként. Kitaláltam egy módszert: jogszabályokat ismertetek úgy, hogy például a Polgári Törvénykönyv első hét paragrafusáról kétszer fél órát beszélgettem a moderátorral. Kértem, szerezzék meg az új Ptk.-tervezetet, hogy arról is beszéljünk majd, mi lesz az újban, milyen változások várhatók. Ez a közszolgálati televízióknak kifejezetten feladata lenne. Ha 1959 után 2010-re végre átdolgozzák a Polgári Törvénykönyvet és a családjogi törvényt beleteszik, érdemleges változások történhetnek, érdekes lenne beszélni róla, hogy minél többen megismerhessék.

„Ahogy nálunk az igazságszolgáltatás folyik, úgy a szolgáltatás nem éri utol az igazságot.”

? Sztárügyvédnek tartja magát?

Nem, legfeljebb ismert ügyvédnek. Sztárok például a színészek, valamint a celebek nevezett emberek, akik hatszor már feltűntek a tévé képernyőjén, valahogy kinéznek és elmentek az üsedőbe bogarakat enni. Ha megnézzük, kik ma az ismert ügyvédek, akkor közöttük elég egyedinek számítok. Az ismertek egyike sem polgárjogász, hanem büntetőjogász, és védenek, akiket nagy hirt felverő büntetőügyekben védenek, általában sok évre rács mögé teszik. Talán a már elhunyt *Orosz Balázs* kollégánk volt kivétel, mert az úgynevezett szolnoki gyerekgyilkosperben felmentették védenecét.

? Hogyan él egy ismert ügyvéd?

Elég nagy a munkabírásom. Most, hogy már idősödöm, elég a hat órai alvás, így általában már reggel fél hét, hét óra között itt vagyok az irodában. Akkor legalább nyugalom van, kevesebbet csöng a telefon, igaz, aki viszont tudja, hogy ilyenkor is benn vagyok, már keres. Aztán megyek a tárgyalásra, majd visszajövök az irodába, ha kell, újra útnak indulok. Általában nap közben nem kocsival közlekedem, bértelem van, sokkal gazdaságosabb. Ráadásul innen, a Csanády utcai irodámtól egy-másfél kilométernyi távolságra lévő Markó utcai bíróságra gyalog járok. Néha még a 15-ös buszt is leahagyom, nem azért, mert olyan gyors vagyok, hanem mert olyan ritkán jár. Engem a pénz, akármilyen furcsa, sosem érdekelt. Viszonylag nem élek rossz módban, de messze nem tartok ott, ahol kollégáim egy része. Már csak azért sem, mert a büntetőjog, amelyben az emberek életéről van szó, anyagilag is más kategória, mint a polgári per. Ugyan 24 forintos perek már nincsenek, de én még a tizeszes nagyságrendű ügyet is elvállaltam, ha látam ügyfelem igazát. De ha a 100–200 ezer forintos értékű pereket említem, még azok az ügyek is teljesen gazdaságtalanok a szónak abban az értelmében, hogy általában a perérték öt százaléka az ügyvédi munkadíj. Az esetek kilencven százalékában nem a tényállást lobogtatjuk, hogy ennyi és ennyi díjat kötöttünk ki, hanem elfogadjuk az állam által valamikor kitalált díjat. Az ítéletlátn például 24 ezer forintot kérnek illetékként egy meg nem becsülhető sajtóüggyel összefüggő másodfokú eljárásban egy helyreigazítási perben, de a bíróság ügyvédi munkadíjként csak hatezret adhat. Szerintem ez a bíróságnak is rossz, mert egyben a saját munkáját is leértékeli, függetlenül attól, hogy az ítéletlátnál a bírácnak megvan a nyilván tisztességes fizetésük.

? Híres arról, hogy ott van szinte minden jelentősebb partin, rendezvényen, eseményen!

Igen, ezzel kapcsolodom ki. Ha meghívást kapok egy programra, szívesen el is megyek. Mivel keveset alszom, elég, ha este tizenegykor, éjfélkor érek haza. Társasági ember vagyok, sok ismerőssel lehet találkozni, beszélgetni. Nagyritkán az is előfordul, hogy egy nap két eseményre is elmegyek.

? Gyakran látni Önt moziban, ami feltételezi a film iránti különös vonzalmát, annak ellenére, hogy egyetlen film elején sem olvashatjuk, rendezte: Strasser Tibor...

Ha két tárgyalás között van egy kis időm, akkor eljárak a délelőtti sajtóvetítésekre, idestova már harminc éve. Akkoriban még csak egy forgalmazó volt, a Mokép, és a Gorkij moziban tartották ezeket a vetítéseket. Sajnos manapság már jóval ritkábban fér bele az életembe a délelőtti film, így esténként járok moziba. Legutóbb *A felvasó* című filmet láttam, amit már rég terveztem, tekintettel a témára is.

? A filmek egyik kedvenc témája a jog, külön alműfajt jelentenek a tárgyaló- és lótermi filmek. Az említett *A felvasó* című alkotás egy része is tárgyalóteremben játszódik. Lehet tanulni e filmek fordulataiból, logikáiból vagy inkább csak érdekességként tekint az amerikai és az európai jog, igazságszolgáltatási rendszer különbözőségére?

A nyomozós filmeket, krimiket már nem nézem, leszoktam róluk, de ifjú koromból nagyon szívesen emlékezem vissza *A vád tanúja* című műre. Azt a bírósági gyakorlatot, amit az angolszász filmekben látunk, össze sem lehet hasonlítani a mienkével. A jogrendszert a maga precedensrendszerével, esküdszékével. Egyébként nem buta megoldás a tárgyaló ügyvéd és az előkészítő ügyvéd rendszere. Mert valaki ékesen tud szólni, másvalaki pedig össze tudja állítani számára az anyagokat. Ebben a munkamegosztásban nagyon sok ráció van.

? Mikor mondja egy ügyvéd, hogy elég a munkából? Mikor vonul nyugdíjba? Hogy lesz ez Önnél?

Amíg az egészségem rendben van, addig folytatom. Szerencsére nemigen voltam beteg, egy vesekökvételtől eltekintve. Amíg az embernek megvan a munkabírása, addig dolgozik. De azért el tudnám tölteni az időmet másként is. Ott van az otthoni könyvtáram, melynek jó részét még nem olvastam el. A munka mellett követem a napi sajtót, az internetes híreket, így nem marad

Dr. Strasser Tibor

1947-ben Budapesten született. 1965-ben érettségizett a Kőlcsey Ferenc Gimnáziumban. Miután sikertelenül jelentkezett a Színház- és Filmművészeti Főiskola rendezői szakára és az ELTE bölcsészkarára, két éven át mechanikai műszerésznek tanult. Sikeresen szakvizsgázott, de munkába már nem állt, mert 1967-ben sikerült felvételt nyernie az ELTE Állam- és Jogtudományi karára. 1972 márciusában cum laude fokozattal végzett. Ezt követően a Pest Megyei Ügyvédi Kamara ügyvédjelöltje lett, a Szentendrei Ügyvédi Irodánál töltötte le ügyvédjelölti időszakát, majd itt jegyezték be a Kamara tagjai közé. Több mint húsz éven át dolgozott Szentendrén. 1993-ban ügyvédi irodája székhelyét Budapestre helyezte át. Ügyvédi pályafutása során elsősorban polgári, gazdasági ügyekkel foglalkozott. A nyolcvanas években két olyan, sokakat érintő kérdésben indított peres eljárást, úgynevezett próbapert felperesként, saját személyében, melyek kapcsán szakmai körön kívül is ismertté vált. Az egyik a gépkocsi-előbefizetéssel kapcsolatos helytelen kamatszámítással volt összefüggésben, a másik a jogszabályban előírt útlel-ügyintézés végző idegenforgalmi vállalkozás kezelési költségével volt kapcsolatban. A nyolcvanas években, a kilencvenes évek elejéig a közszolgálati televízió több műsorában vett részt rendszeresen jogi tanácsadóként.

Az utóbbi másfél évtizedben munkájában előtérbe kerültek a sajtóperek, melyek részben a helyreigazítás körében, részben a személyhez fűződő jogok – becsület- és jóhírnév-sértés, hangfelvétellel és képmással való visszaélés, magán- és üzleti titok megsértése – merülnek fel. A kilencvenes évek második felétől rendszeresen oktatott e témakörben kommunikációt tanuló hallgatókat, így az ELTE Szociológiai Intézetében, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem posztgraduális szakán, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége, valamint a Népszabadság újságíró iskolájában.

A Tözsdei Választottbíróság megválasztott bírójaként is tevékenykedett több évben keresztül.

időm a könyvekre, csak szabadság idején. Majd nyugdíjas koromban – szoktam mondani. De hol vannak még az igazi nyugdíjas évek?

Falus Tamás